

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Secundair Kunstinstituut te Gent

Hoofdstructuur so

	Instellingsnummer	50633
	Instelling	Secundair Kunstinstituut
directeur		Hilde VAN BEVEREN
adres		Ottogracht 4 - 9000 GENT
telefoon		09-269.43.51
fax		09-269.43.59
e-mail		ski.dir@gent.be
website/URL		http://www.kunstinstituut.be
	Bestuur van de instelling	975789 - Stad Gent - Dep. Onderwijs en Opvoeding te GENT
adres		Keizer Karelstraat 1 - 9000 GENT
	Scholengemeenschap	111542 - SG Artevelde te GENT
adres		Keizer Karelstraat AC Portus - 5 1 - 9000 GENT
	CLB	114231 - Interstedelijk CLB Gent te GENT
adres		Jubileumlaan 215 - 9000 GENT
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	14/05/2012, 15/05/2012, 16/05/2012
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	16/05/2012
	Datum bespreking verslag met de instelling	18/06/2012
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Gino Malfait
	Teamleden	Dirk Diepers Jos Vermijl

Deskundige(n) behorend tot de administratie nihil

Externe deskundige(n) nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
1. SAMENVATTING	6
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	8
2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus	8
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	8
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	8
3.1 Toegepaste beeldende kunst in de derde graad kso	9
3.2 Vrije beeldende kunst in de derde graad kso	11
3.3 Woordkunst-drama (muziekvakken) in de derde graad kso	12
3.4 AV Wiskunde in de derde graad kso Artistieke opleiding, Audiovisuele vorming, Toegepaste beeldende kunst, Vrije beeldende kunst en Woordkunst-drama.	14
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	16
4.1 Begeleiding	16
4.2 Evaluatie	18
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	19
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	20
6.1 Wat doet de school goed?	20
6.2 Wat kan de school verbeteren?	20
6.3 Wat moet de school verbeteren?	21
7. ADVIES	22
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	23

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende woonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op woonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

Het Secundair Kunstinstituut van Gent heeft weinig werk gemaakt van de werkpunten die werden geformuleerd in het doorlichtingsverslag van 2001. Deze gemiste kans, gekoppeld aan een periode van zwak beleid plaatsen de school anno 2012 voor een heuse opdracht en uitdaging. De heersende vrijblijvendheid van de individuele leraar alsook de spanning die er leeft tussen de leraren van de algemene vorming enerzijds en de leraren van de artistieke vorming anderzijds, zijn voor de noodzakelijke inhaalbeweging niet bevorderlijk. Voorts worstelt de school ook met de misvatting van een aantal leraren kunstvakken die er verkeerdelijk vanuit gaan dat bepaalde aspecten inherent aan het leraarschap, niet van toepassing zijn voor de leraar-kunstenaar. Deze vaststellingen tonen aan dat een aantal leraren de 'basiscompetenties voor de leraar secundair onderwijs' (Besluit van de Vlaamse regering 17/01/2008) ofwel onvoldoende beheersen ofwel er onzorgvuldig mee omspringen. De optelsom van dit alles maakt de beleidsvoering voor het Secundair Kunstinstituut van vandaag en morgen niet eenvoudig.

Het erkenningsonderzoek gebeurde op basis van een aantal geselecteerde vakken en studierichtingen in de derde graad kso. De onderwijsdoelstellingen worden in onvoldoende mate gerealiseerd voor wiskunde in alle studierichtingen, voor toegepaste beeldende vorming in Toegepaste beeldende kunst, voor vrije beeldende vorming en waarnemingsteken in Vrije beeldende kunst en voor creatief musiceren in Woordkunst-drama. Binnen het geheel van het curriculum wordt de leerplangerichtheid onvoldoende bewaakt. Daaraan gekoppeld wordt bij de leerplanbehandeling te beperkt werk gemaakt van competentiegericht onderwijs, nochtans een prioriteit voor de aansluiting met het vervolgonderwijs. Voor een aantal vakken ontbreken de minimale materiële eisen die de leerplannen voorschrijven. De school springt vrij slordig om met het goed gebruik van de onderwijstijd. Zo gaat bijvoorbeeld te veel tijd verloren tussen twee opeenvolgende lesuren. Ook de lesuitval wordt onvoldoende bewaakt zodat voor sommige vakken de leerplanrealisatie in het gedrang komt. Zowel de akoestiek als de inrichting en de aankleding kan in heel wat leslokalen verbeteren. Er dient aan toegevoegd dat het respect voor het schoolmaterieel bij heel wat leerlingen tekort schiet. Een sterkere attitudevorming is noodzakelijk.

De school is volgens het decreet² de eerste verantwoordelijke voor de eigen kwaliteit en kwaliteitsbewaking, maar neemt die taak onvoldoende op. De kwaliteitsbewaking van de onderzochte processen leerbegeleiding en evaluatiepraktijk staan in een beginfase. Uit de analyse van de leerlingenresultaten en de onderwijshistoriek van de leerlingen blijkt dat relatief veel leerlingen nood hebben aan leerondersteuning. Op school- en lerarenniveau zijn onvoldoende initiatieven genomen om de deskundigheid op dit vlak te ontwikkelen. Voor leerlingen met leerstoornissen zijn wel voldoende afspraken gemaakt om hen te ondersteunen tijdens de examens. De school levert veel inspanningen op het vlak van de psychosociale begeleiding van de leerlingen. De geboden ondersteuning is tijdsintensief en verloopt in goede samenwerking met heel wat professionele instanties en hulpverleners. Door het ontbreken van een schoolbrede visie in verband met de evaluatiepraktijk kent de invulling ervan verschillende snelheden. De evaluatie wordt zonder verdere aansturing toevertrouwd aan de leraren. Vandaag liggen de prioriteiten voor de schoolleiding vooral op het vlak van het organisatorische en vooralsnog niet bij de aansturing, opvolging en bijsturing van de onderwijskundige processen.

² Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, dd.8 mei 2009, Art.4§1.

De nieuwe schoolleiding heeft vanuit een goede kennis van de school een aantal degelijke en kwaliteitsvolle beleidsimpulsen gegeven. Er wordt vanuit de directie heel wat ruimte gegeven om de creativiteit en de visieontwikkeling kansen te geven binnen elke studierichting. Dit gaat gepaard met zin voor participatie en dialoog en wordt gedragen door een groot engagement. Uit gesprekken blijkt dat de inzet voor deze nieuwe beleidsvoering op appreciatie en medewerking van heel wat personeelsleden mag rekenen. Een groot aantal leraren is bereid om hun talent en kennis in te zetten bij de noodzakelijke groei naar een sterkere school. De huidige beleidsimpulsen staan wel nog ver af van een dynamisch schoolwerkplan waarin lange en korte termijndoelen zijn geformuleerd vanuit collegiaal vastgelegde prioriteiten. De nieuwe schoolleiding beseft het tekort aan samenhang en heeft hiervoor reeds een aantal aanzetten geleverd. Degelijk toezicht op het nakomen van vastgelegde afspraken en het inbouwen van kwaliteitszorg ontbreken vooralsnog.

Uit de huidige schooldoorlichting blijkt nood aan groei op het vlak van visie, ontwikkeling, besluitvorming en uitvoering binnen zowat alle onderzochte vakken, studiegebieden en processen. De school beschikt niet over een nascholingsplan dat vanuit een heldere visie is uitgeschreven en ondersteuning biedt bij de realisatie van de prioriteiten uit het schoolwerkplan. Dit is een overtreding van de regelgeving (decreet betreffende kwaliteit van onderwijs van 08/05/2009, artikel 8). Het aanzwengelen van het nascholingsbeleid moet de huidige ad hoc-invulling van de professionaliseringsactiviteiten wegwerken. De vakgroepen bestaan, maar door het gemis aan sturing is het rendement van een ruim aantal vakwerkgroepen te klein. Dit heeft onder meer repercussie op de leerbegeleiding en de evaluatiepraktijk (zie 4.1 en 4.2). Voorts is vooral binnen het studiegebied Beeldende kunsten de collegialiteit binnen de vakgroep voor verbetering vatbaar.

De school beschikt voorts nog niet over een talenbeleid. Evenmin is er een dynamisch beleid voor veiligheid en welzijn.

Het Secundair Kunstinstituut heeft veel interessante contacten met de wereld van de kunst. Hiermee beantwoordt het instituut aan een van haar missies zoals geformuleerd in het pedagogisch project. Deze contacten worden goed benut en leveren voor de leerlingen heel wat verrijkende mogelijkheden op voor hun groei in artistieke beleving. Heel wat kunstprojecten resulteren bij de leerlingen ongetwijfeld in mooie en soms onvergetelijke ervaringen. Het geheel draagt bij tot de positieve uitstraling van het kunstonderwijs. De onderwijsinspectie is ook positief over de geïntegreerde proef die via een intens en goed uitgestippeld traject een sterk codamoment oplevert bij het beëindigen van de middelbare school.

Doordat kwaliteitszorg vooralsnog geen wezenlijk deel uitmaakt van het schoolbeleid, is er nog onvoldoende werk gemaakt van een grondige analyse van de aansluiting met het vervolgonderwijs. Een studie van de resultaten in het vervolgonderwijs kan voor de leerbegeleiding en de rapporteringspraktijk heel wat nieuwe horizonten openen.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie structuuronderdelen/vakken en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

De resultaten van de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag

2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus

Studierichting per graad	Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 3 KSO Artistieke opleiding	wiskunde	
Graad 3 KSO Audiovisuele vorming	wiskunde	
Graad 3 KSO Toegepaste beeldende kunst	wiskunde	TBK - KV toegepaste beeldende vorming (12 u/w) en KV waarnemingstekenen (4 u/w)
Graad 3 KSO Vrije beeldende kunst	wiskunde	KV vrije beeldende vorming (12 u/w) en KV waarnemingstekenen (4 u/w)
Graad 3 KSO Woordkunst-drama	wiskunde	Algemene muziekleer, Creatief musiceren, Koorzang, Zang

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Logistiek

Welzijn

Veiligheid

Gezondheid en hygiëne

Milieu

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde structuuronderdelen/vakken het volgende op:

3.1 Toegepaste beeldende kunst in de derde graad kso

Voldoet niet

Motivering

- In de studierichting Toegepaste beeldende kunst (TBK) zijn alle vakken van het specifiek gedeelte, met uitzondering van kunstgeschiedenis, bij het erkenningsonderzoek betrokken. De leerlinggerichtheid, de zorg voor de vorming van de artistiek-creatieve reflex en de vakinhoudelijke deskundigheid van de leraren kenmerken de opleidingen van het studiegebied beeldende kunsten in deze school. Knelpunten rond leerplangerichtheid en organisatorische aard wegen echter op het bereikte studieresultaat. Onder meer een te vrijblijvende schoolcultuur leidt ertoe dat teveel leraren er amper tot helemaal niet in slagen aan te tonen dat alle leerplandoelstellingen³ gerealiseerd worden.
- KV toegepaste beeldende vorming (12 u/w), subvak fotografie (6 u/w). Bij gebrek aan cursus-, informatie- en evaluatiemateriaal kan niet worden aangetoond dat de kennis, vakgerichte attitudes en vaardigheden van de leerlingen beantwoorden aan het door de leerplannen vooropgestelde minimumniveau. De leerplanrealisatie voldoet niet voor zowel de analoge als de digitale fototechniek. Terwijl de digitale fotografie in het leerplan van 2003 veeleer marginaal aan bod komt, eist zij in de recentere versies een almaar prominentere plaats op. Dat het subvak fotografie aanspraak maakt op niet minder dan de helft van de twaalf, voor KV toegepaste beeldende vorming gereserveerde, lestijden vergroot het tekort nog uit. Verder in dit verslag blijkt bovendien dat de verdeling van het lestijdenpakket de leerplanrealisatie in de andere subvakken hypothekeert.
- KV toegepaste beeldende vorming (12 u/w), subvak grafische vormgeving (3 u/w). De leerplandoelstellingen en -inhouden omtrent de studie van de beeldaspecten worden onvoldoende nadrukkelijk behandeld. Het onderzoek naar de beeldende middelen, materies en technieken verloopt louter intuïtief. Daarnaast kan, bij gebrek aan realisatiebewijzen, niet worden geïllustreerd met welke diepgang opdrachten creatief worden geanalyseerd, ontwerpstrategieën worden toegepast en ideeën worden gevisualiseerd. De moeilijkheidsgraad van het uitgevoerde lay-outwerk is matig, maar de doordachte benadering van de typografie en de kwaliteit van de uitgevoerde typografische vormstudies tonen aan dat de leraren hun metier beheersen en in staat zijn om het studieresultaat aanzienlijk te verhogen. De wekelijkse instructietijd van slechts drie lesuren is te kort om alle leerplandoelstellingen en -inhouden naar behoren te realiseren.
- KV toegepaste beeldende vorming (12 u/w), subvak multimediale vormgeving (3 u/w). De leerplanrealisatie voldoet volgens het leerplan OVSG O/2/2003/372, maar niet volgens de versies van na september 2010. Naar analogie met grafische vormgeving weegt de instructietijd van slechts 3 uren per week ook in dit vak op de leerplanrealisatie. Daarbij komt dat, bij gebrek aan adequaat opnamemateriaal voor audio, een paar leerplandoelen niet ten gronde kunnen worden behandeld. De leraren zoeken naar alternatieven om klankopnames in multimediale toepassingen te betrekken, maar slagen daar slechts gedeeltelijk in.
- In KV waarnemingsteken (4 u/w) voldoet de leerplanrealisatie niet. De leerstofopbouw verloopt er weinig doordacht. Hoewel elk jaar nieuwe leerlingen zonder tekenkundige vooropleiding instromen, is er nauwelijks aandacht voor de vorming van de kijk- en tekenvaardigheid. Al vanaf het begin van het eerste leerjaar worden er ingewikkelde organische onderwerpen uitgewerkt. De aanpak verloopt niet gefaseerd, vertrekkende van eenvoudige geometrische vormen en geleidelijk evoluerend naar

³ De leerlingengroep die vorig schooljaar afstudeerde en de leerlingen die dit en volgend jaar hun diploma behalen (nu vijfde- en zesdejaars) volgden en volgen telkens een ander leerplan (achtereenvolgens leerplannen OVSG O/2/2003/372, O/2/2010/372 en O/2/2011/372). De conclusie van het verslag wordt gemotiveerd op basis van het oudste leerplan en enkel waar opportuun ook aan recentere versies getoetst.

complexere thema's. Leerplancomponenten zoals compositie, lijn, vorm, schaduw en diepte vervagen daardoor. De versnippering en instabiliteit van de ambtsbevoegdheden is daar niet vreemd aan, maar ook de vakinhoudelijke coördinatie kan beter. In parallelklassen wordt het begrip waarneming verschillend benaderd en soms is de aangeboden leerstof van het tweede leerjaar vrijwel identiek als deze van het eerste jaar.

- De doelstellingen rond het taalontwikkeld vakonderwijs worden niet gerealiseerd. Aangezien het leerplan OVSG O/2/2011/372 op het ogenblik van de doorlichting nog geen twee schooljaren - of gedurende een graadcyclus - in voege is, leidt die vaststelling niet mee tot de conclusie 'voldoet niet'.
- In heel wat ateliers is de vereiste uitrusting voor handen, maar er zijn ook knelpunten. In fotografie beschikken nieuwe digitale camera's niet over alle nodige basisfuncties, zij werden aangekocht zonder de leraren vooraf te consulteren. Sommige computerconfiguraties zijn aan vervanging toe en de grafische software is niet up-to-date. Er is geen degelijk audio-opnamemateriaal voor multimediatoepassingen.
- De ondersteuning en opvolging van de leerplanimplementatie vanuit de hiërarchische lijn verloopt niet optimaal. Uit het vakkenonderzoek blijkt dat niet alle leraren en vakgroepen de leerplannen als leidraad voor hun pedagogisch handelen gebruiken. Er is nauwelijks vakdoorbrekende coördinatie tijdens de inhoudelijke invulling van de jaarplannen. Hiaten en overlappingen in de leerstof worden daardoor niet gedetecteerd en weggewerkt. De horizontale samenhang tussen de kunstvakken wordt onvoldoende bewaakt en er worden geen graad- en leerjaaroverstijgende leerlijnen uitgewerkt.
- De evaluatiepraktijk verloopt traditioneel en productgericht. Vrijwel nooit verrekenen de leraren een appreciatie van algemene en/of vakspecifieke attitudes in de scores. Slechts enkelingen kunnen aantonen dat zij de creatief-artistieke processen bewust beoordelen en in staat zijn de cijfermatige appreciaties aan te vullen met relevante feedback voor elke leerling. Een gemeenschappelijk en procesgericht evaluatie-instrument - dat door alle studierichtingen van de beeldende kunsten kan worden gebruikt en waarin elke studierichting of elk subvak eigen accenten kan leggen - is niet uitgewerkt.
- Hooguit sporadisch wordt bewust vanuit de evaluatie naar de leerplandoelstellingen teruggekoppeld. Nogal wat beoordelingen beantwoorden daardoor niet aan een basisvoorwaarde om tot een valide evaluatiepraktijk te komen: nagaan in welke mate de leerlingen de, in de leerplannen vooropgestelde, minimumkennis en -vaardigheden hebben verworven.
- De leerbegeleiding wordt gekenmerkt door de summiere onderbouwing van de theoretische leerstofgehelen en de gevolgde denk- en werkprocessen. Voor de meeste kunstvakken leggen de leerlingen geen logboeken of documentatiemappen aan. Of en hoe zij het documentatie- en cursusmateriaal, indien überhaupt voorhanden, bewaren is onduidelijk. De gevolgde artistieke voortgangen - de interpretatie van de beeldaspecten, de ideeontwikkeling, de ontwerpschetsen, het experimenteel onderzoek e.a. - kunnen niet worden herbekeken. Dat de meeste leraren beweren dat zij het proces even belangrijk, zo niet belangrijker, vinden dan het afgeleverde product maakt die vaststellingen nog schrijnender. In TBK is de toestand minder precair dan in VBK. In waarnemingstekenen ondersteunen schetsschriften het leerproces, maar de opvolging van die documenten en de onderbouwing van de theorie moet ook in dat vak nog groeien.
- De geïntegreerde proef (gip) omvat een scriptie en de realisatie van een artistiek werk. De proef wordt buiten de reguliere lestijd uitgevoerd en loopt over het hele zesde jaar. De modaliteiten van de gip, de jurering en de gehanteerde beoordelingscriteria worden in een informatiebundel uitvoerig en transparant toegelicht. In tegenstelling tot wat in de meeste vakken tijdens het jaar gebeurt, wordt van de leerlingen verwacht dat zij het voor de proef gevoerde onderzoek en gevolgde creatieve proces omstandig illustreren aan de hand van verslagen, een documentatiemap (de 'hamstermap') en een

werkdossier. De artistieke kwaliteit van een aantal gerealiseerde werken (VBK) toont aan dat de school het potentieel bezit om waardevol kunstonderwijs mogelijk te maken.

- De beschikbare lestijd wordt niet optimaal benut. De eerste jaarlijkse proefwerkbeurt laat de lesactiviteit in heel wat kunstvakken al voor of in het begin van december stilvallen. In de zesde jaren eindigt de reguliere instructietijd, mede door de presentatie en jurering van de gip, niet in de loop van juni maar al medio mei. De weinig oordeelkundige roostering van extramurale activiteiten leidt tot lesuitval in steeds dezelfde kunstvakken en brengt er de leerplanrealisatie in het gedrang.
- In TBK worden de lesuren weinig oordeelkundig over de subvakken gespreid (zie ook hoger). De studierichting heeft daardoor meer gemeen met een fotografieopleiding dan met een kso-richting die als missie heeft de leerlingen te oriënteren naar een breed palet toegepaste beeldende kunstdisciplines. De complementariteit tussen de leraren en vakken wordt ook onvoldoende benut als hefboom om tot gezamenlijke kwaliteitswinst te komen.
- Uitzonderingen niet te na gesproken wordt het onderwijskundig proces te vrijblijvend ingevuld. Dat verzwakt de gelijkgerichtheid van het team en weegt op het studierendement. Per schooljaar worden enkele formele vakgroepvergaderingen georganiseerd, maar tijdens die overlegmomenten komen vooral praktisch-organisatorische onderwerpen aan bod. Indien al pedagogisch-didactische thema's worden besproken, leidt dat zelden tot bindende afspraken die achteraf door een meerderheid van de leraren worden opgevolgd. Goede praktijkvoorbeelden, die zeker voorkomen, leiden daardoor bovendien een geïsoleerd bestaan en stromen niet door naar alle collega's. De vrees om de relatieve veiligheid van het eigen atelier te doorbreken is leraargebonden groot. Dat wijst er op dat velen hun vak nog percipiëren als een op zichzelf staand geheel en niet als één bouwsteen van een bredere vorming. In de gegeven omstandigheden is het logisch dat men niet toekomt aan de samenstelling van een coherent curriculum.

3.2 Vrije beeldende kunst in de derde graad kso

Voldoet niet

Motivering

- In de studierichting Vrije beeldende kunst (VBK) zijn alle vakken van het specifiek gedeelte, met uitzondering van kunstgeschiedenis, bij het erkenningsonderzoek betrokken. De leerlinggerichtheid, de zorg voor de vorming van de artistiek-creatieve reflex en de vakinhoudelijke deskundigheid van de leraren kenmerken de opleidingen van het studiegebied beeldende kunsten in deze school. Knelpunten van leerplangerichtheid en organisatorische aard wegen echter op het bereikte studieresultaat. Onder meer een te vrijblijvende schoolcultuur leidt ertoe dat teveel leraren er amper tot helemaal niet in slagen aan te tonen dat alle leerplandoelstellingen⁴ gerealiseerd worden.
- KV vrije beeldende vorming (12 u/w), subvakken experimenteel onderzoek (3 u/w) en vrije grafiek (3 u/w). De ervaren leraren hebben een visie op hun vak, hun artistiek metier en de beeldende kunsten. Voor het aanreiken van de leerstof gaan zij bij voorkeur uit van hun expertise en intuïtie, veeleer dan van een didactisch instrumentarium of didactische principes. In beide subvakken getuigen de voorgelegde realisaties van doorleefde creatieve ontwerp- en uitvoeringsprocessen, experimenteel onderzoek en/of technische vaardigheid. De procesopbouw kan echter hooguit sporadisch worden geïllustreerd aan de hand van voorbereidend materiaal. Bij gebrek aan inventarisatie gaat ook waardevolle informatie, vergaard via experiment, verloren.
- KV vrije beeldende vorming (12 u/w), subvak kleur (3 u/w). Bij gebrek aan grondige leerplanstudie en een samenhangend leerjaaroverstijgend studietraject, komen een

⁴ leerplan OVSG O/2/2009/374

aantal leerplandoelstellingen van de component kleur in onvoldoende mate aan bod. De realisatie van de doelstelling: 'Verschillende kleurmengingen kunnen toepassen' kan, vooral bij gebrek aan een theoretische leerstofonderbouwing, niet worden aangetoond (doelstelling 18). Zo is niet duidelijk in welke mate additieve, subtractieve of partitieve kleurmengingen worden besproken en ingeoeft. De exploratie van het begrip kleur verloopt weinig gevarieerd. In het tweede jaar van de derde graad wordt vooral met olieverf gewerkt, waardoor de initiatie in de kleurtechnieken zich beperkt tot het eerste jaar (doelstelling 19). De diepgang waarmee doelstellingen zoals 'Toepassing van kleur in een ruime context kunnen situeren' en 'De wijze waarop kleur wordt verwerkt kunnen rubriceren', worden behandeld is te gering (doelstellingen 23 en 25).

- KV vrije beeldende vorming (12 u/w), subvak vorm (3 u/w). Het onderzoek naar de beeldende middelen, materies en technieken verloopt over het algemeen te intuïtief. Hoewel het vigerende leerplan de studie van de beeldaspecten overwegend rubriceert in het hoofdstuk 'Vorm', worden de doelstellingen en -leerinhouden ook niet expliciet aangereikt in het gelijknamige subvak (doelstellingen 26 tot 30). Deze leemte in de leerplanrealisatie blijft echter de verantwoordelijkheid van de hele vakgroep. Het is de bedoeling dat in het vak vorm twee- en driedimensionale toepassingen evenwichtig aan bod komen, maar tweedimensionale vormen en composities worden er merkkelijk minder behandeld dan ruimte en volume.
- In KV waarnemingstekenen (4 u/w) voldoet de leerplanrealisatie, maar de instabiliteit van de ambtsbevoegdheden weegt er op het studierendement. De leerstofbehandeling moet beter gespreid over de twee leerjaren van de derde graad verlopen. Organische onderwerpen en modeltekenen worden nu immers te vroeg en te sterk benadrukt.
- Bij gebrek aan leerlingendocumenten is allerm minst duidelijk hoe de doelstellingen van de rubriek 'Omgaan met taal' worden behandeld. In geen enkel subvak kan worden aangetoond dat actief wordt gewerkt aan de leerplandoelstellingen 1 tot 3. Noch aan de hand van ondersteunende documenten, noch van werkbeoordelingen of verslagen van atelierbesprekingen kunnen de leraren illustreren dat zij de leerlingen gedurende twee schooljaren systematisch leren omgaan met de vakterminologie en -begrippen. Enkel voor de voorbereiding, uitvoering en verdediging van de gip wordt expliciet gevraagd om vakgebonden teksten uit te werken en gesprekken te voeren. Deze vaststelling versterkt de conclusie 'voldoet niet'.
- In de school zijn voldoende adequate leermiddelen aanwezig om alle leerplandoelstellingen en leerinhouden te realiseren. Uit gesprekken met leraren en leerlingen blijkt dat sommige collega's bepaalde ateliers monopoliseren, waardoor al lessen in de gangen moesten doorgaan. Dergelijke situaties kunnen niet worden getolereerd. In het zesde jaar gaan de lessen kleur door in een grafiekatelier dat hiervoor niet optimaal is uitgerust.
- De vaststellingen omtrent de evaluatiepraktijk, de leerbegeleiding en de onderwijsorganisatie zijn in deze studierichting in grote lijnen dezelfde als die van de richting Toegepaste beeldende kunst. Gelieve hiervoor de laatste acht alinea's van het betreffende deelverslag te raadplegen.

3.3 Woordkunst-drama (muziekvakken) in de derde graad kso

KV Algemene muzikaleer, KV Creatief musiceren, KV Koorzang, KV Zang

Voldoet voor KV Algemene muzikaleer, KV Zang en KV Koorzang

Voldoet niet voor KV Creatief musiceren

Motivering

- Zowel de leerplangerichtheid als de leerplanrealisatie voor Algemene muzikaleer voldoet. De aansluiting met het vak algemene muzikaleer uit de tweede graad is voortreffelijk omdat de leerstof ook binnen deze graad via doordachte leerlijnen wordt aangeboden. Dit resulteert in een vrij gunstige beginsituatie voor algemene muzikaleer

binnen de derde graad, zij het dat de instroom van nieuwe leerlingen veelal zorgt voor aanzienlijk heterogene lesgroepen.

- De leerplanbehandeling voor algemene muzikaleer binnen de derde graad verloopt evenwichtig en met gedoseerde aandacht voor de grote rubrieken intoneren/solfège, gehoorvorming en elementaire muziektheorie. De diepgang van de aangeboden leerstof sluit aan bij de leerplandoelen.
- De leerplanrealisatie voor Creatief musiceren is ondermaats. De aansluiting met de tweede graad is er niet of nauwelijks omdat ook binnen deze graad geen sprake is van het behandelen van doordachte leerlijnen. Uit nazicht van planningsdocumenten blijkt dat voor de derde graad nagenoeg het hele schooljaar wordt besteed aan een beperkt aantal steeds dezelfde leerdoelen. De effectieve besteding van de onderwijstijd binnen dit vak is bedenkelijk. Er kunnen voor dit kunstvak geen documenten voorgelegd worden die de leerplanrealisatie verantwoorden. Lesobservaties laten zien en horen dat er onvoldoende werk wordt gemaakt van een kwaliteitsvolle invulling van dit vak. Nazicht van de leerlingenagenda's leert niet alleen het te beperkt aantal lestijden, maar evenzeer de ondermaatse invulling van dit kunstvak. De meerwaarde van het vak creatief musiceren is zowel voor de muzikale vorming als voor het geheel van het curriculum van deze studierichting quasi nihil.
- De leerplanrealisatie voor zowel Zang als Koorzang is goed. Er wordt doelgericht en doeltreffend gewerkt aan de leerplandoelen via goed uitgebalanceerde leerlijnen. Lesobservaties leren dat de leerplanrealisatie gebeurt via een goed geselecteerd en gevarieerd repertoire en dit vanuit een interessante koppeling aan de leraargebonden expertise. Dit levert een fijne kennismaking op met heel wat aspecten van zowel de ernstige als de lichte muziek, wat een meerwaarde betekent voor de specifieke vorming van de studierichting Woordkunst-drama.
- De muziekvakken benutten nog niet voldoende de kansen om het vakkenonderwijs uitdrukkelijker te verankeren in een brede verkenning van de muziekwereld in de ruimste betekenis.
- Het materieel beheer voor het muziekonderwijs vertoont aanzienlijke tekorten: een aantal leslokalen heeft een slechte akoestiek en alle lokalen missen de aankleding en uitstraling voor een sterkere beleving van het kunstzinnig onderwijs. De lokalen zijn niet voorzien van een internetaansluiting, waardoor een behoorlijk aantal kansen en aanwezige ideeën inzake de inzet van ict ter versterking van het muziekonderwijs verloren gaan. Het lokaal voor Creatief musiceren is gebrekkig ingericht voor een adequate invulling van dat kunstvak. In hetzelfde lokaal is het schoolmeubilair aan vernieuwing toe.
- De evaluatie van de muziekvakken binnen de derde graad Woordkunst-drama schommelt van ondermaats tot kwaliteitsvol. Door een gebrek aan volledigheid, evenwicht en diepgang van de leerplanrealisatie voldoet de evaluatie voor Creatief musiceren niet. Afgezien van het ontbreken van evaluatiedocumenten zijn voor dit vak ook geen heldere evaluatiecriteria vastgelegd. De validiteit van de leerlingenresultaten levert meer vraagtekens dan verheldering op.
- De evaluatiepraktijk voor Zang, Koorzang en Algemene muzikaleer is behoorlijk. Er is nagedacht over het evenwicht en de representativiteit van de evaluatie en zowel de validiteit als de transparantie zijn voortreffelijk. De schriftelijke evaluaties voor Algemene muzikaleer m.b.t. muziektheoretische aspecten zijn behoorlijk opgemaakt en de correcties zijn keurig. Het leraargebonden digitaal registreren van evaluatiegegevens aan de hand van zorgvuldig geselecteerde criteria is een voorbeeld van goede praktijk. Het verdient aanbeveling om dit kwaliteitsvol aspect binnen het muziekonderwijs, in overleg met de schoolleiding, te multipliceren. De meerwaarde kan nog vergroot worden als de digitale bundeling van deze gegevens wordt ingezet bij de individuele leerbegeleiding en bij de rapportering naar de leerlingen en hun ouders.
- In aansluiting met de evaluatiepraktijk is vastgesteld dat er binnen het muziekonderwijs te beperkt gesleuteld wordt aan het groeien in discipline naar doelgericht repeteren en studeren als noodzakelijke bouwsteen in het voortdurend ijveren voor

kwaliteitsverbetering. Het uitstippelen van een kwaliteitsvol parcours inzake vakattitudes is nog onvoldoende bestudeerd. Dit komt omdat er binnen het leerproces nog te weinig bewust wordt gewerkt aan de leerbegeleiding in het algemeen en de competentiegerichtheid in het bijzonder.

- Het bewust kiezen voor het organiseren van kleine lesgroepen voor het vak Zang levert een grote meerwaarde op. Voor de invulling van dit belangrijk en kwaliteitsvol vakkenonderwijs is het een noodzaak om deze organisatie aan te houden. Meer nog, het verdient aanbeveling om alles in het werk te stellen dat binnen de muziekvakken zoveel mogelijk onderwijstijd wordt geïnvesteerd in de vocale praxis. Een goede dialoog tussen schoolleiding en vakgroep moet het mogelijk maken om hier tot de sterkste investering van de onderwijstijd te komen. Zowel lesobservaties als gesprekken met leerlingen leren dat de versterking van het vak Zang resulteert in meer 'vocale' leerwinst, maar ook in een groeiend welbevinden van de leerlingen t.a.v. de vocale praxis.
- De vakgroep muziekvakken kent heel wat momenten van informeel overleg, naast een aantal formele vergaderingen. De vakgroep is evenwel nog geen forum voor verdiepende leerplanstudie t.a.v. het geheel van de muziekvorming binnen Woordkunst-drama. Het verdient aanbeveling om onder meer werk te maken van een optimale vocale vorming binnen de beschikbare lestijden van het specifiek gedeelte. Voorts is ook de versterking van de leerbegeleiding (cfr. supra) een noodzakelijk onderwerp binnen de vakgroep.
- Inzake professionalisering is er leraargebonden zowel aandacht voor algemeen pedagogische als vakgerichte nascholing. Voor het verder verstevigen van de aanwezige expertise bij zang en koorzang is het aangewezen om, in overleg met de schoolleiding, volop de kaart te trekken van de goed geselecteerde en gespecialiseerde masterclass. Ongetwijfeld vormen ook de artistieke bezigheden van de muzikanten binnen de muzieksector belangrijke momenten van permanente vakgerichte vorming.

3.4 AV Wiskunde in de derde graad kso Artistieke opleiding, Audiovisuele vorming, Toegepaste beeldende kunst, Vrije beeldende kunst en Woordkunst-drama.

Voldoet niet

Motivering

- De eindtermen en leerplandoelstellingen van het leerplan (O/2/2007/290) worden in onvoldoende mate gerealiseerd omwille van het onvoldoende afwerken van de leerplandoelstellingen met betrekking tot statistiek, het onvoldoende realiseren van verschillende algemene doelstellingen en het onvoldoende realiseren of nastreven van algemene vaardigheden en vakgerichte attitudes.
- Ondanks de 'Ruimte voor eigen inbreng'⁵ staat de leerplanrealisatie onder druk. Er wordt, zowel in het eerste trimester als op het einde van het derde trimester relatief veel tijd besteed aan herhaling van leerstofinhouden om leerachterstanden weg te werken bij instromende leerlingen uit overwegend niet-kso-onderwijsvormen. Aanvullend wordt er onvoldoende gewerkt aan de algemene attitudevorming en aan de leerattitude van de leerlingen. Deze elementen vertragen zowel het lestempo als de voortgang van de leerplanafwerking en leiden tot een onvoldoende diepgang en

⁵ Leerplan blz. 9: 'Het volume aan leerinhouden is beperkt gehouden. De leerkracht moet niet onder tijdsdruk werken, maar heeft ruimte voor variatie in leerlingactiverende didactische werkvormen en voor vakoverschrijdend werken. Er is ruimte voor de eigen inbreng en creativiteit van de leerkracht en de school om o.a. thema's en projecten te ontwikkelen.'

evenwicht van de leerplanrealisatie. Dit resulteert uiteindelijk in het niet realiseren van een aantal leerplandoelen rond het onderdeel statistiek (leerplandoelen 42 t.e.m. 45 en ET16) en het onvoldoende realiseren van verschillende algemene vakgerichte eindtermen rond vaardigheden (ET3, ET6, ET7, ET8, ET9). Het lestempo en de affiniteit met het vak worden ook afgeremd omdat men onvoldoende werkt aan verschillende algemene doelstellingen (leerplan blz. 23) zoals: 'Wiskunde als taal', 'Verbanden leggen met andere vakken' en 'Technische hulpmiddelen gebruiken om wiskundige informatie te verwerken, berekeningen uit te voeren of wiskundige problemen te onderzoeken'.

- De lokalen waarin de lessen wiskunde worden gegeven, voldoen niet aan de comfortvoorwaarden. Omwille van de zeer slechte akoestiek, de ontbrekende zorg voor het meubilair en de rommelige inrichting van de leslokalen kunnen noch de leerlingen, noch de leraren in een optimale omgeving werken. Van een krachtige leeromgeving is dan ook totaal geen sprake, wat een negatieve invloed heeft op het studierendement en de leerplanrealisatie. Met betrekking tot 'Veiligheid en welzijn / woonbaarheid' is dit een aandachtspunt voor zowel de vakgroep, het schoolbeleid als het schoolbestuur.
- De realisatie van de algemene eindterm ict (ET⁶ 3) en de realisatie van de ict-gerelateerde eindtermen en doelstellingen in het leerplan (ET11, ET14, ET15, ET16, ET29) voldoen niet in de studierichtingen Audiovisuele vorming (de groep met 4u wiskunde per week) en Woordkunst-drama. In de andere studierichtingen zijn er nog heel wat groeikansen. De realisatie van de ict-eindtermen of de ict-gerelateerde doelstellingen wordt bovendien bemoeilijkt door een onvoldoende beschikbaarheid of bereikbaarheid van de noodzakelijke minimale materiële middelen⁷ Het digitaal platform wordt vooral op administratief vlak benut.
- De school organiseert het vak wiskunde gedifferentieerd in de studierichting Audiovisuele vorming van de derde graad. Voor de een eerste groep leerlingen worden wekelijks vier, voor een tweede twee, lestijden georganiseerd. In de lesgroep met vier lestijden wil men binnen hetzelfde leerplan 'eigen doelstellingen voor het vak' realiseren. Het naast elkaar aanbieden van twee leerwegen is ingegeven door de zorg om o.a. wiskundig minder sterke leerlingen ook te laten starten in deze studierichting. Hierdoor biedt de school voor eenzelfde structuuronderdeel echter twee verschillende inhouden aan, wat niet conform is met de geest van de regelgeving (so 64 art. 3.6.1 en 3.6.3.). In de officiële documenten (notulen van de delibererende klassenraad, adviezen, rapporten) werden tot heden geen conflicten hieromtrent vastgesteld.
- De evaluatie is voldoende valide en betrouwbaar, maar veeleer beperkt representatief. Er wordt in de evaluatie weinig rekening gehouden met het profiel van de lesgroep. De leerlingen (en ouders) krijgen productfeedback (cijfers, vakrapport). Het geven van procesfeedback (vaststellingen versus remedie) op basis van toetsanalyses en individueel gerichte remediërsinitiatieven is minimaal. Een rapportering over vaardigheden en attitudes⁸ is er niet. Men hanteert overwegend een testcultuur en integreert zelden elementen van een evaluatiecultuur⁹, hoewel de eindtermen en de leerplannen - naast kennis en vaardigheden - ook vakgebonden attitudes¹⁰ benadrukken. Ook in het schoolreglement (Art. 32 blz. 17) en in Art. 5 §5 van het Besluit van de Vlaamse regering van 2002 wordt verwacht dat o.a. de studiehouding wordt geëvalueerd. De studiemotivatie en het doorzettingsvermogen worden hierdoor onvoldoende geprikkeld. De vakgroep werkt overwegend met aangekondigde toetsen. Het is enerzijds positief dat de vakleraren de leerlingen willen ondersteunen om te

⁶ Bij het oplossen van wiskundige problemen functioneel gebruik maken van ict.

⁷ Zie leerplan bladzijde 88: een computer(lokaal) met internetaansluiting en de gepaste software.

⁸ Doelstellingen 1 tot en met 9, ET 1 tot en met 9 en ET 17.

⁹ In een testcultuur staat vooral het beoordelen van kennis centraal; in een evaluatiecultuur ligt de klemtoon meer op de begeleidende functie van de evaluatie en gaat meer aandacht naar vaardigheden en attitudes.

¹⁰ Deze doelstellingen zijn gerelateerd aan de vakgebonden eindtermen wiskunde eerste graad (ET 41-47), tweede graad tso (ET 6-11) en derde graad tso (ET 8, 9, 17).

werken aan een grotere zelfredzaamheid en zelfstandigheid, maar anderzijds creëert dit systeem voor de leerlingen valkuilen m.b.t. het bijhouden van de leerstof.

- De proefwerken worden overwegend in overleg opgesteld. Ze hebben een gemiddelde moeilijkheidsgraad. De resultaten zijn in alle graden vrij normaal verdeeld, met hier en daar enkele uitschieters naar boven en beneden. De gemiddelde resultaten voor wiskunde sporen, op enkele uitzonderingen na, met de resultaten voor de andere vakken.
- De zorgbreedte van de leraren uit zich positief in bijwerklessen, inhaallessen of het geven van extra taken voor instromers of leerlingen met leerachterstand. Eventuele leerstoornissen worden aangepakt met sticordi¹¹-maatregelen en bijkomende studiebegeleiding. De integratie van 'leren leren' in het onderwijsproces is minimaal. Leren leren wordt zeker nog niet opgebouwd binnen een spiraalcurriculum, waarbij in elke graad en leerjaar aan de reeds aangebrachte vaardigheden iets wordt toegevoegd (leerlijnen).
- Leraargestuurde werkvormen overheersen. Hierbij worden de leerlingen weinig uitgedaagd tot zelfstandig werk, hoewel het leerplan in de didactische wenken¹² hiervoor aanzetten geeft.
- De aandacht voor verzorgd taalgebruik is goed tot zwak, die voor de instructietaal is overwegend zwak. De agenda's worden gecontroleerd door de klastitularis, maar niet door de vaktitularis, ondanks de afspraken in het schoolreglement (Art. 20 blz. 13). Een aantal leerlingenagenda's en leerlingencursussen is onvolledig of slordig ingevuld. Dit toont aan dat er nog een weg af te leggen is rond het nastreven van de leerattitudes. Dit verklaart deels ook de overwegend zwakke resultaten in het vervolgonderwijs in vergelijking met de referentiescholen.
- De vakgroepwerking blijft beperkt tot het maken van praktische en organisatorische afspraken. Vakinhoudelijke onderwerpen zoals de realisatie van de leerplannen, discussie over werkvormen en het uitwerken van leerlijnen, komen onvoldoende aan bod. Er zijn geïsoleerde initiatieven rond de ontwikkeling van leerlijnen. De vakgerichte en algemene nascholing was in de schooljaren voorafgaand aan de doorlichting veeleer beperkt. Met betrekking tot de deskundigheidsbevordering is dit een aandachtspunt voor zowel de vakgroep als het schoolbeleid.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Begeleiding

De school staat voor wat betreft kwaliteitsbewaking van deze indicator/variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

4.1.1 Leerbegeleiding

- De school heeft inzake leerbegeleiding weinig vooruitgang geboekt t.a.v. de schooldoorlichting van april 2001. Hoewel dit doorlichtingsverslag heel wat belangrijke

¹¹ Sticordi is een letterwoord dat staat voor **S**timuleren, **C**ompenseren, **R**elativeren, **R**emediëren en **D**ispenseren.

¹² Zie leerplan bladzijde 24 en volgende.

en interessante aanbevelingen formuleerde, is daar bitter weinig werk van gemaakt. Dit zorgt ervoor dat de school op vandaag een aanzienlijke achterstand heeft opgelopen voor dit cruciaal element binnen het onderwijsleerproces.

- De nieuwe schoolleiding heeft een behoorlijk zicht op dat tekort en voorziet om het planmatig binnen de beleidsvoering van de school op te nemen. Binnen haar belangrijk af te leggen parcours beschikt de school over enkele basisinstrumenten die interessant zijn om bij de uitbouw van de leerbegeleiding optimaal in te zetten.
- De school beschikt over een digitaal leerlingvolgsysteem dat goed wordt gebruikt voor de psychosociale ondersteuning van de leerlingen. Er wordt ook heel wat info geregistreerd rond het omgaan met leerstoornissen. De begeleidende klassenraden besteden weinig aandacht aan de analyse van leerproblemen en het formuleren van remediërvorstellen. In de notulen van de klassenraden ontbreekt vaak de remediëring en de opvolging. In het leerlingvolgsysteem is de registratie van problemen en remediërvorstellingen zeer beperkt of nihil. Hierdoor kan onvoldoende het volledige dossier van de leerling in rekening gebracht bij de deliberatie (Art. 5 §5 van het Besluit van de Vlaamse regering van 2002).
- Uit gesprekken blijkt dat sommige leraren werk maken van individuele leerbegeleiding/leerondersteuning, maar het geheel mist samenhang omdat er op schoolniveau vooralsnog geen visie en kader tot concretisering ervan is vastgelegd.
- De school organiseert vanuit haar lesurenpakket geen inhaallessen.
- Uit documentenstudie en gesprekken blijkt dat het merendeel van het onderwijzend personeel weinig ervaring heeft in het adequaat formuleren van vaststellingen m.b.t. leerproblemen en/of moeilijkheden bij leerstrategieën. Hetzelfde geldt voor het verwoorden van remediërvorstellingen en de rapportering aan leerlingen en ouders.
- Nazicht van de investering van nascholingsgelden gedurende het schooljaar 2010-11 en 2011-12 laat ook zien dat leraren nauwelijks nascholing rond leerbegeleiding volgden.
- Vrij recent heeft de school een digitaal leerplatform geïnstalleerd dat voorlopig nog beperkt wordt ingezet als instrument voor de leerbegeleiding. Heldere afspraken, nascholing en multiplicatie van goede voorbeelden kunnen het gebruik van dit forum voor leerbegeleiding gevoelig opdrijven.
- Vanuit het schoolbeleid is er nog geen concrete aansturing om de leerbegeleiding tot een constante binnen de leerplanbehandeling te maken. Dat gemis aan duidelijke afspraken zorgt er bijvoorbeeld voor dat de cursussen en lesnotities voor een ruim aantal vakken onvoldoende ondersteuning bieden op het vlak van de studiebegeleiding. Voor sommige vakken zijn er zelfs geen of slechts enkele lesbladen uitgewerkt.
- Binnen het verstrekte onderwijs wordt nog onvoldoende werk gemaakt van competentiegericht onderwijs, wat nochtans in heel wat leerplannen is opgenomen en een belangrijk aspect vormt als voorbereiding tot het hoger onderwijs.
- Zowel vanuit het schoolbeleid als binnen de vakgroepen is nog onvoldoende werk gemaakt van de verzelfstandiging van het leerproces. Het is vreemd dat dit leerlinggericht parcours nog niet is bestudeerd en geïmplementeerd, temeer daar omzeggens elk leerplan van de gekozen onderwijskoepel oproept om dit bij het onderwijsleerproces en de leerplanrealisatie gestalte te geven.
- Heel wat leraren gaan onzorgvuldig om het gebruik van de leerlingenagenda. Ook daardoor gaan kansen voor leerbegeleiding en communicatie met de ouders verloren. Nazicht van leerlingenagenda's etaleert veelal een onvolledig en soms uiterst slordig gebruik. Alle betrokkenen beseffen onvoldoende dat een officieel document als de leerlingenagenda verankerd is binnen de onderwijsregelgeving, zoals vastgelegd in de omzendbrief SO 64. Dit aanzienlijk tekort is daarom opgenomen bij de dringende actiepunten van het advies.
- Er ontbreken duidelijke afspraken inzake het realiseren of nastreven van vakgebonden algemene attitudes. Gesprekken leren dat deze items zich tot op heden in een

schemerzone bevinden. Zowel lesobservaties als gesprekken laten in dit verband horen dat de leerbegeleiding ook winst kan boeken door meer aandacht te besteden aan het versterken van de discipline en de studiejijver. Zowel het pedagogisch project als het schoolreglement van het Secundair Kunstinstituut verwoorden het belang van deze cruciale onderwijsaspecten, maar de concretisering naar het academieleven van elke dag biedt nog heuse uitdagingen.

- De leerbegeleiding is wel goed uitgewerkt bij de geïntegreerde proef. Een stappenplan - vanaf de opstart tot de finale voorstelling - levert via degelijke coaching en ondersteuning een kwaliteitsvolle leerbegeleiding. Het is aangewezen om te onderzoeken welke elementen van dit rijk initiatief transposeerbaar zijn naar het vakkenonderwijs.

4.2 Evaluatie

De school staat voor wat betreft kwaliteitsbewaking van deze indicator/variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

4.2.1 Evaluatiepraktijk

- De school heeft inzake evaluatiepraktijk weinig winst geboekt t.a.v. de schooldoorlichting van april 2001. Hoewel dit doorlichtingsverslag heel wat belangrijke en interessante aanbevelingen formuleerde, is daar bitter weinig werk van gemaakt. Dit zorgt ervoor dat de school op vandaag een aanzienlijke achterstand heeft opgelopen voor dit cruciaal element binnen het onderwijsleerproces.
- De school heeft nog geen visietekst voor haar evaluatiebeleid uitgeschreven. Er zijn nauwelijks schriftelijke afspraken die de evaluatiepraktijk helpen concretiseren.
- De schoolleiding beseft evenwel het belang van de evaluatie in het kader van het onderwijsproject en maakt er een prioritair aandachtspunt van. Zo wil men via binnen een pedagogische studiedag dit cruciaal item op de standaard plaatsen.
- De organisatie en invulling van de evaluatie verloopt volgens het goeddunken van de individuele leraar. In enkele gevallen wordt het thema al op de vakgroep besproken. Sinds vorig schooljaar is een werkgroep actief rond evalueren, maar dit leidde nog maar in beperkte mate tot de uitbouw van een instrumentarium of het formuleren van concrete richtlijnen.
- Het gebrek aan zuurstof binnen de evaluatiepraktijk is er onder meer doordat het merendeel van de leraren bij de leerplanbehandeling niet voldoende de samenhang bewaakt tussen de leerstofbehandeling, de leerbegeleiding en de evaluatie.
- Voorts is er binnen de evaluatiepraktijk nog onvoldoende visie rond proces- en productevaluatie, evenals het evalueren van algemene en vakattitudes. Dit gemis resulteert in een leraargebonden invulling waardoor zowel voor leerlingen als ouders een gebrek aan houvast en transparantie ontstaat.
- De verstarring op het vlak van de evaluatiepraktijk heeft evenzeer als oorzaak het tekort aan specifieke nascholing. De school heeft immers ook in het recente verleden onvoldoende de kans genomen om zich te inspireren en te actualiseren vanuit het zich vernieuwende elan dat zich rond evaluatie binnen het Vlaamse onderwijslandschap afspeelt.
- Ook op het vlak van de rapporteringspraktijk tapt de school nog uit het oude vaatje. De commentaren op de rapporten zijn meestal vaststellend en irrelevant, remediërvorststellen ontbreken. Het is aangewezen om ook dit gegeven te dynamiseren en op één lijn te zien met de noodzakelijke en grondige vernieuwing van de leerbegeleiding en de evaluatiepraktijk.
- Het gemis aan een taalbeleid op schoolniveau zorgt ervoor dat de evaluatiepraktijk ook vanuit dit beleidsaspect nog niet is geïtaliseerd.
- De begeleidende klassenraden maken gebruik van het digitaal leerlingvolgsysteem. Aangezien het volgsysteem nog maar beperkte info bevat over zowel de

leerbegeleiding als de evaluatiepraktijk, is er nog een ruime groeimarge vanuit dat digitaal instrument. Positief is dat gegevens uit intakegesprekken in het instrument worden opgenomen, wat een interessante startblok is voor een uit te werken adequate registratie van de leerlingenevaluatie.

- Wat de aansluiting met het vervolgonderwijs betreft, maakt de school voor haar laatstejaarsleerlingen werk van contactavonden met oud-leerlingen. Uit gesprekken blijkt evenwel dat de school nog onvoldoende de kans neemt om bijvoorbeeld via de vakgroepen te onderzoeken in welke mate de evaluatiepraktijk voldoende is afgestemd op het vervolgparcours van de leerlingen binnen het hoger onderwijs.
- De evaluatie van de geïntegreerde proef (gip) is in ontwikkeling en de studierichting Woordkunst-drama vervult hierin een voortrekkersrol. Er zijn afspraken over de diverse elementen die deel uit moeten maken van de gip-evaluatie. Ook de info en communicatie met de ouders over deze concrete invulling van de gip-evaluatie is waardevol.
- Door het ontbreken van een kwaliteitsvol evaluatiebeleid verloopt de leerlingenoriëntering nog niet optimaal. De ondersteuning die hierbij vanuit de leerlingenbegeleiding in samenwerking met het CLB uitgaat, is degelijk. Dit wordt evenwel nog niet voldoende gesteund en gedragen door het voltallig lerarenteam. Gelet op het talrijk leerlingenverloop, met daarbij een ruim aantal leerlingen dat het schooljaar niet afwerkt, is het verstevigen van de leerlingenoriëntatie vanuit een krachtig evaluatiebeleid een noodzaak.
- De motivatie van de B- en C-attesten blijft beperkt tot een cijfermatige verantwoording (vakken met tekorten). Er is geen schriftelijke motivering die alle elementen omvat die hebben geleid tot de beslissing van de delibererende klassenraad (o.a. inhoudelijke analyse van de tekorten en de aangeboden remediërsinitiatieven), wat nochtans een belangrijke basis is voor de deliberatie en oriëntering. De school overtreedt hiermee de regelgeving (BVR 2002, art. 5, §1,5,8).
- Vanuit de nieuwe schoolleiding is reeds ernstig werk gemaakt om het te groot aantal uitgestelde beslissingen aanzienlijk weg te werken. Het is een noodzaak om deze beweging verder te zetten. Het hoog aantal uitgestelde beslissingen, als constante gedurende veel schooljaren, toont aan dat die prioriteit niet is doorgedrongen tot zowel de begeleidende als de delibererende klassenraden. De onderwijsregelgeving schrijft immers voor dat de delibererende klassenraad autonoom en vanuit valide gegevens, gekoppeld aan een degelijke leerlingenbegeleiding, zoveel mogelijk eind juni een uitspraak moet doen over het vervolgparcours van de individuele leerling, en dat vanuit een stimulerend en prospectief karakter. Het huidig schoolreglement beschrijft een bindend en complex evaluatiesysteem dat overigens de autonomie van de delibererende klassenraad geweld aan doet. Het is noodzakelijk om de procedures te hertekenen volgens de geest en uitwerking van de vigerende regelgeving (BVR 2002, art. 5, §1,5,8).

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- De school komt uit een lange periode van gemis aan krachtig leiderschap veroorzaakt door gebrek aan degelijke sturing alsook een aantal directiewissels. Dit langdurig gemis aan degelijk leiderschap heeft ervoor gezorgd dat voor heel wat aspecten van het schoolleven het individueel handelen volgens eigen inzichten de hoofdtoon voerde. Het hoeft geen betoog dat deze situatie haaks staat op het bevorderen van een gelijkgerichtheid vanuit een stevige visieontwikkeling en degelijke besluitvorming.
- Sedert het schooljaar 2010-11 kondigt zich vanuit een nieuwe schoolleiding een duidelijke kentering aan en is een aanvang genomen met het uittekenen van een degelijk kader vanuit een duidelijk en participatief leiderschap. De ombuiging naar een

nieuwe beleidsvoering is geen sinecure, maar tijdens de schooldoorlichting is vastgesteld dat reeds een aantal duidelijke en kwaliteitsvolle initiatieven zijn gelanceerd. Deze zijn genomen vanuit een goede kennis van het schoolverleden en de schoolcultuur.

- De schoolleiding trekt de kaart van de participatie via een stuurgroep en domeinverantwoordelijken. Via samenkomst en overleg worden de krijtlijnen getrokken van een algemeen en pedagogische beleid. Uit gesprek blijkt dat vooral de schoolleiding duidelijk weet heeft van de achterstand die de school in de voorbije jaren heeft opgelopen t.a.v. heel wat evoluties binnen het onderwijs. Een en ander wijst erop dat de schoolleiding prioriteiten weet te kiezen die voor de toekomst van de school cruciaal zijn. De lijst van uit te voeren actiepunten is lang, maar de aanwezige zin voor planmatig, constructief en doelgericht werk bieden perspectieven voor de toekomst.
- De school is nog niet helemaal vertrouwd met kwaliteitszorg. Het komt erop aan om dit binnen het nieuw beleid uitdrukkelijk en volwaardig in te bouwen.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De uitbouw en de kwaliteit van de geïntegreerde proef.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De ondernomen acties ter bevordering van de positieve uitstraling van het kunstonderwijs.
 - De projectwerking.
 - Het inschrijvingsbeleid.
 - De leerlingenbegeleiding m.b.t. de psychosociale ondersteuning.
-
- Wat betreft het algemeen beleid:
 - De ruimte die gegeven wordt om creativiteit en visieontwikkeling binnen de studierichtingen kansen te geven.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplangerichtheid.
- De competentiegerichtheid in het vakkenonderwijs.
- De integratie van ict.
- Het efficiënt gebruik van de onderwijstijd.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De leerbegeleiding met aandacht voor discipline, attitudevorming en responsabilisering van de leerlingen en de leraren.
- De representativiteit van de evaluatie.
- De gerichtheid op de doelgroep bij de invulling van de algemene vakken.
- De vakgroepwerking.
- De participatie aan zowel algemeen pedagogische als vakgerichte nascholing.
- De lokaalnood alsook de akoestiek, de inrichting en het schoolmeubilair in sommige leslokalen.
- De ict-voorzieningen in een aantal leslokalen.
- De collegiale samenwerking in een aantal vakgroepen.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De beleidsmatige aansturing, coördinatie en opvolging van de onderwijskundige processen.
- Het ontwikkelen en implementeren van een kwaliteitszorgsysteem.
- Het evaluatiebeleid.
- Het talenbeleid.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplanrealisatie voor wiskunde in de derde graad van de studierichtingen Artistieke opleiding, Audiovisuele vorming, Toegepaste beeldende kunst, Vrije beeldende kunst, Woordkunst-drama.
- De leerplanrealisatie voor Creatief musiceren in de derde graad van de studierichting Woordkunst-drama.
- De leerplanrealisatie voor de kunstvakken binnen de specifieke vorming in de derde graad van de studierichting Toegepaste beeldende kunst.
- De leerplanrealisatie voor de kunstvakken binnen de specifieke vorming in de derde graad van de studierichting Vrije beeldende kunst.

Wat betreft de regelgeving:

- De motivering van de B- en de C-attesten overeenkomstig het Besluit van de Vlaamse regering 19/07/2002, art. 5 § 1, 5, 6 en 8.
- Het zorgvuldig bijhouden van de verantwoordingsdocumenten voor leerplanrealisatie en evaluatie d.m.v. leerlingenagenda, lesnotities, werkstukken en evaluatiedocumenten zoals vastgelegd in de omzendbrief SO 64.
- Een nascholingsplan opstellen overeenkomstig het decreet betreffende kwaliteit van onderwijs van 08/05/2009, artikel 8.

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

BEPERKT GUNSTIG

	omwille van het onvoldoende/niet naleven van	
voor alle structuuronderdelen	regelgeving	

omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor

STRUCTUURONDERDEEL	Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 3 KSO Artistieke opleiding	wiskunde	
Graad 3 KSO Audiovisuele vorming	wiskunde	
Graad 3 KSO Toegepaste beeldende kunst	wiskunde	alle vakken van het specifiek gedeelte, met uitzondering van kunstgeschiedenis, nl. Toegepaste beeldende vorming, Fotografie, Grafische vormgeving, Multimediale vormgeving, Waarnemingsteken.
Graad 3 KSO Vrije beeldende kunst	wiskunde	alle vakken van het specifiek gedeelte, met uitzondering van kunstgeschiedenis, nl. Vrije beeldende vorming, Experimenteel onderzoek, Vrije grafiek, Kleur, Vorm, Waarnemingsteken.
Graad 3 KSO Woordkunst-drama	wiskunde	Creatief musiceren

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet **vanaf 1 juni 2015** kunnen aantonen dat de tekorten met een beperkt gunstig advies in voldoende mate werden geremedieerd.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Gino Malfait

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Hilde Van Beveren